

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Under construction – 40 jaar NVRG

beheer of controle van de richting van de verandering wenselijk kan lijken, zorgt aandacht voor de manier waarop, dat het systeem ontvankelijk wordt voor kansen en uitkomsten die men van tevoren niet voor mogelijk had gehouden' (Bateson, 2022, p. 990).

Terugkijkend op dit congres rijst bij ons de vraag: hoe zorgen we goed voor de veranderingen waar we met elkaar en als vereniging voor staan? Hoe doen we dat met behoud van de meerstemmigheid en het verschil? Hoe voeren we de dialoog waarbij we elkaar nieuwsgierige vragen blijven stellen? Want net als de systeemtherapeuten die Ellen Reijmers aanhaalde, zullen er verschillende gedachten zijn over wat past binnen de kaders van het systemisch denken, handelen en onderzoeken. Hoe is het mogelijk dat de Nederlandse Zorg Autoriteit het verzoek van de NVRG om systeemtherapie te erkennen als declarerend beroep in het zorgprestatie model niet gehonoreerd heeft? We kunnen er met de pet niet bij maar willen graag, met *reasonable hope*, zoals Kaethe Weingarten

Gezinstherapeut zijn

Studiedag georganiseerd door UPC KU Leuven

[Kortenbergh, 5 mei 2023]

Wilco Kroon

'Wat ik meeneem uit jouw boek is dat kwaliteit in ons werk zit in verbondenheid, niet zozeer in briljante interpretaties of geweldige interventies. Deze verbondenheid is vandaag voelbaar en zit vaak in kleine gebaren.' Elsje Vrieze, kersvers diensthoofd van het UPC KU Leuven, opent deze studiedag naar aanleiding van het verschijnen van het boek *Gezinstherapeut*

(2010) dat zo mooi omschrijft, blijven geloven dat er ooit een breed gedragen erkenning komt voor ons prachtige ambacht.

Jeroen Wierstra werkt bij het Lorentzhuys, centrum voor systeemtherapie, opleiding en consultatie als systeemtherapeut, opleider en supervisor. E-mail: j.wierstra@lorentzhuys.nl.

Indra Bimmel is werkzaam als systeemtherapeut bij STEVIG in Nijmegen en is als supervisor en opleider voor de NVRG werkzaam in eigen praktijk en bij RINO Amsterdam. Ze is tevens consulent bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE). E-mail: indra@indrasysteemtherapie.nl.

Literatuur

- Bateson, N. (2022). An essay on ready-ing – Tending the prelude to change. *Systems Research and Behavioral Science*, 39(5), 990-1004.
- Weingarten, K. (2010). Reasonable hope – construct, clinical applications, and supports. *Family Process*, 49(1), 5-25.

zijn van Peter Rober (2023), als hoogleraar en systeemtheoretisch psychotherapeut verbonden aan de KU Leuven en haar UPC. De congreszaal is gevuld met zo'n honderdvijftig aanwezigen en de sfeer is zoals op veel systemische congressen aangenaam: collega's ontmoeten elkaar, vriendschappelijke banden worden aangehaald en het programma wordt ongedwongen en persoonlijk gepresenteerd door dagvoorzitter Rober.

Hij opent de studiedag door vanuit recent onderzoek te onderbouwen wat het belang is van de behandelrelatie en de persoon van de therapeut voor effectieve psychotherapeutische behandeling. Aandacht voor de persoon van de therapeut is

daarmee geen 'hobby' maar noodzaak om de zorg aan mensen met wie wij werken te verbeteren. De sprekers op deze studiedag hebben van Rober allemaal de vraag meegereggen: hoe kom jij jezelf tegen in het werken met systemen in jouw doelgroep? De studiedag positioneert zich daarmee tussen meer technische, methodische studiedagen en zeer persoonlijke, zoals er een aantal in de reeks Wintergasten is geweest.

Dirk De Wachter, als psychiater en psychotherapeut verbonden aan het UPC van de KU Leuven, bijt daarna de spits af met een zeer indrukwekkende vertelling van zijn ervaringen als mens die zorg behoefde. De Wachter start met uitleggen dat in het centrum waar hij werkt, men niet meer spreekt over 'chronische psychiatrische patiënten' maar over 'mensen met een langdurige zorgnood en een grote kwetsbaarheid'. Daarin zit al veel denken verpakt over de relatie tussen mensen die zorgvragen en zij die hun nabij zijn. Een denken dat hem na aan het hart ligt. De Wachter vertelt hoe hij doorheen zijn carrière empirisch verkregen gegevens is gaan zien als belangrijk voor in het achterhoofd. Voor zijn dagelijks werk heeft hij houvast gevonden in de filosofie om zich te verhouden tot de ander die zorg behoeft. Levinas is daarin voor hem een groot leermeester. Dat wordt voelbaar duidelijk als hij kwetsbaar en met humor vertelt over zijn psychotische ervaringen ten gevolge van behandeling voor een levensbedreigende ziekte. Juist in de psychotische ervaring, die angstig, eenzaam en bevreemdend is, is het de ervaring van menselijk contact die je mens maakt.

Lucia De Haene, als pedagoog en psychotherapeut eveneens verbonden aan de KU Leuven, neemt na de koffiepauze het stokje over met een persoonlijk verhaal over haar worsteling met het creëren van

een therapeutische ontmoeting met gezinnen op de vlucht. Met alledaagse voorbeelden uit contacten met vluchtelingengezinnen illustreert zij hoe ingewikkeld ontmoeten is. Wij zijn 'anderen' voor elkaar en nemen impliciet zoveel gedachten mee die verbonden zijn met ons leven. Het is niet eenvoudig om aan te sluiten bij de ander en 'niet-wetend' te zijn. De Haenes betrokkenheid op mensen op de vlucht, levend in zoveel verschillende en soms moeilijk te verenigen verhalen, is zeer voelbaar in haar presentatie.

Sabine Vermeire, als systeemtheoretisch psychotherapeut en opleider verbonden aan de Interactie-Academie, sluit naadloos aan op het verhaal van De Haene. Zij vraagt zich af wat het 'ik' van de therapeut eigenlijk is. Voor Vermeire is identiteit relationeel geconstrueerd en ons 'ik' een immense en dynamische verzameling van relaties. Het 'ik' zo opvallend is er al snel een geraaktheid in de ontmoeting met de ander, in Vermeires geval met jongeren en gezinnen die leven met ingrijpende levenservaringen. Vermeire noemt onder andere thema's als verlies en rouw waarin zij zich geraakt kan voelen. Vermeire illustreert met stukjes film van hulpverleningsgesprekken dat een relationele opvatting over het 'ik' echter ook de mogelijkheid geeft om, zoals dat in de narratieve therapie heet, tot 'rijkere verhalen te komen'. Ze doet dit door zoveel mogelijk stemmen te betrekken en reflexief op zoek te gaan naar stemmen die behulpzaam kunnen zijn om zich los te maken van te dominante en vastzettende gedachten, gevoelens of patronen, zowel bij de therapeut als bij de mensen die zorg behoeven.

In de middagpauze is er volop gelegenheid voor ontmoeting en met elkaar in gesprek te zijn over alle rijkdom die deze ochtend voorbijgekomen is. Het is ook fijn de benen even te strekken. De tijd vliegt en

Gezinstherapie zijn

voor we het weten zitten we geboeid te luisteren naar de volgende spreker, Greet Splingaer, als systeemtheoretisch psychotherapeut en opleider verbonden aan Rapunzel. Ook voor Splingaer is de vraag van Rober niet eenvoudig. Ze vertelt hoe zij en Rober beiden geïnspireerd en beïnvloed zijn door de Italiaanse gezinstherapeut Andolfi. Andolfi stelde eens de interessante vraag: 'In welk deel van het woord "gezinstherapie" ben je het meest geïnteresseerd?' Voor wie Andolfi kent, zal het tevredenstellende antwoord helder zijn: 'Gezin.' Daarmee sluit ze aan bij het persoonlijke aspect van gezinstherapeut zijn. Vanuit dit denken gaat Splingaer in op haar werk met kinderen tot een jaar of acht en de mensen die dagelijks voor hen zorgen. Prachtig vertelt ze hoe ze met een kind twintig minuten lang, in stilte, het zand rond de zandtafel opveegde, terwijl het in haar hoofd tolde van angstige en twijfelende stemmen over waar zij mee bezig was. Tot ze ontdekte dat er relatie met het kind ontstond. Splingaer neemt ons op haar sensitief afstemmende en fantasierijke wijze mee in een aangrijpend verhaal over een moeder in een kwetsbare periode van haar leven met twee kleine kinderen die zorg nodig hebben en die ook veel zorg dragen. Prachtig demonstreert ze hoe daarbij ook een co-therapeut, in dit geval handpop Dasha, behulpzaam kan zijn.

Lieven Migerode, als psycholoog en psychotherapeut verbonden aan EFT Belgium, betreft Rober's vraag op de supervisiepraktijk. Zijn verhaal over de min of meer existentiële eenzaamheid die je in het vak van supervisor kunt ervaren, kan ik niet zo meevoelen. Waar ik wel van onder de indruk ben, is zijn nauwgezette intensieve werk met supervisanten en zijn sterke gedrevenheid hun nabij te zijn in hun ontwikkeling. Een belangrijke lijn in

zijn presentatie is het met supervisanten zoeken naar een supervisie kader om die ontwikkeling optimaal te faciliteren. Migerode kondigt aan bezig te zijn met een supervisiemodel, en daar kijk ik verwachtingsvol naar uit.

Peter Adriaenssens, als psychiater en psychotherapeut verbonden aan UPC KU Leuven, brengt wat mij betreft een zeer indrukwekkende voordracht. Vanuit zijn rijke ervaring in het werken met situaties waarin misbruik en geweld in gezinnen plaatsvindt, gaat hij in op de vraag hoe hij zichzelf in het werken met trauma tegenkomt. Invoelend maakt hij duidelijk hoeveel tijd het kan kosten om in contact te komen met je eigen ingrijpende ervaringen en deze recht van spreken te geven. Het in contact komen met die ervaringen helpt om taal te vinden die, hoewel je andere ervaringen hebt dan de mensen met wie je werkt, toch voor menselijke verbinding kan zorgen. Uit de rijke lezing van Adriaenssens wil ik de lezer niet onthouden dat hij ook een lans breekt om met onze geëxplodeerde kennis over trauma toch niet-wetend te blijven. Specifiek benadrukt hij daarbij dat we op grond van onze kennis niet te lang door moeten behandelen omdat wij denken dat dat nodig is, maar dienen af te stemmen met de mensen met wie we spreken. Dan zijn we dicht bij wat Rober als de essentie van gezinstherapie ziet: het voortdurend samen creëren van een dialogische ontmoeting.

Wilco Kroon is als systeemtherapeut werkzaam bij Euthopia en als opleider, supervisor en leertherapeut (NVRG) verbonden aan Euthopia en Leerhuis ZHZ. E-mail: wilco@euthopia.nl.

Literatuur

Rober, P. (2023). *Gezinstherapie zijn*. Pelckmans.